

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนอาชีวศึกษา เพื่อมุ่งเน้นการผลิตแรงงานมืออาชีพ

Management to emphasize to produce of school To professional labor in vocational

บุญสืบ โพธิ์ศรี (Boonsuep Posri) *

ธีระวัฒน์ จันทัก (Thirawat Chantuk) **

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลให้เด็กนักเรียนเป็นแรงงานมืออาชีพ 2) เพื่อเสนอกรอบแนวคิดหลักธรรมาภิบาล : การบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตแรงงานมืออาชีพในโรงเรียนอาชีวศึกษา จากการศึกษาพบว่า หลักธรรมาภิบาล คือ หลักที่ใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และผู้บริหารสามารถนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนและฝ่ายวิชาการ เพื่อมุ่งเน้นการผลิตแรงงานมืออาชีพในโรงเรียนอาชีวศึกษา ได้ในด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การบริหารจัดการเวลา การสื่อสาร การปรับตัวให้เข้ากับงานและองค์กร การมีมนุษยสัมพันธ์ดี ความขยัน และการทำงานเป็นทีม

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล, การบริหารสถานศึกษา, แรงงานมืออาชีพ

* นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail : Suepboon@hotmail.com

PhD Student Doctor of Philosophy Program in Management, Faculty of Management Science, Silpakorn University E-mail : Suepboon@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Asst. prof. Dr., Faculty of Management Science, Silpakorn University

Abstract

This article comprise two purposes: (1) to study the good governance management as a result in vocational education produce professional labor (2) to propose the conceptual framework of the concept of good governance of an educational administrators that focuses on producing professional workforce in vocational education. After reviewed found that the “good governance” was the effective principle that was utilized to manage the nation and the administrator can apply for institute management as well, that separated the operation into 4 divisions, were Human Resource Management, Planning and Collaboration, Student Affairs and academic administration division. In order to focus on producing professional workforce in vocational education to be analytical skill, problem solving, time management, communication, adaptation to fit with job and organization, Interpersonal skill, diligence and teamwork.

Keyword: Good governance , The school management, Professional labor.

บทนำ

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นมิติใหม่ของการบริหารงานภาครัฐซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูงตามที่ประชาชน ในฐานะผู้รับบริการต้องการ การสนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดการควบคุมของราชการส่วนกลาง การเรียกร้องความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคล และระดับองค์การ เกณฑ์ในการวัดผลการปฏิบัติงานและให้ผลตอบแทน การตระหนักเห็นความสำคัญของทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยี ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุผลได้ตามเป้าหมาย การเปิดกว้างให้มีการแข่งขัน โดยพิจารณาว่าจุดมุ่งหมายของงานภาครัฐในแบบใดที่ยังควรกระทำโดยส่วนราชการ และส่วนใดที่ควรปล่อยให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทน (Commonwealth Association of Public Administration and Management, 1994) นักรัฐประศาสนศาสตร์ส่วนหนึ่งยังมองว่าธรรมาภิบาลเป็นมิติใหม่ที่เน้นบทบาทของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบ สามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจน และมีการแข่งขันเพื่อการจัดการการบริการที่ดีขึ้น (Agere, 2000)

การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลจึงก่อให้เกิดประสิทธิผลทั้งในระดับองค์การและระดับบุคคล กล่าวคือ ผลในระดับองค์การ ธรรมาภิบาลจะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับองค์การ เนื่องจากมีระบบที่ชัดเจนในการบริหารและกำกับดูแล ซึ่งกระบวนการบริหารและกำกับองค์การที่ดีย่อมประกันได้ว่าจะเพิ่มโอกาสแห่งความสำเร็จได้ (สุภาพร พิศาลบุตร, 2544) การบริหารที่ใช้อำนาจไปในทางที่ถูกต้องและเป็นธรรม เป็นตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การที่มีสุขภาพสมบูรณ์ (Healthy Organization) (Mile, 1973) ซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชามีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันและมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน มีผลการวิจัยสนับสนุนว่า การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้แสดงความคิดเห็น ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ

บริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงาน ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้ร่วมงาน และทำให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพ (Liwit and Stringer, 1968 ; Swansburg, 1996 and Upenieks, 2002)

ผลในระดับบุคคล Harley, Hyman and Thompson (2005) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทำให้บุคลากรภายในองค์กรมีโอกาสได้รับความยุติธรรม และปกป้องสิทธิของตนเองได้ การให้อำนาจในการทำงานจะทำให้บุคลากรมีประสบการณ์ทางบวกกับความคาดหวังในเนื้องาน นอกจากนี้การที่องค์กรกำหนดกฎ ระเบียบ และกระบวนการต่าง ๆ อย่างเป็นทางการให้บุคลากรทุกคนในองค์กรยึดถือเป็นแนวทางเดียวกัน ทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจและเชื่อมั่นในองค์กรมากขึ้น เนื่องจากทุกคนถูกปฏิบัติอย่างเท่าเทียมภายใต้กฎ ระเบียบ และกระบวนการเดียวกัน (Organ, Podsakoff, and MacKencie, 2006) สำหรับการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นสาระที่สำคัญประการหนึ่งของหลักธรรมาภิบาลยังนำมาซึ่งความพึงพอใจของบุคลากรภายในองค์กร เนื่องจากบุคลากรจะรู้สึกว่าได้รับการยอมรับนับถือและได้รับความสำคัญ สามารถตอบสนองความต้องการของบุคลากรได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในโรงเรียนอาชีวศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตามและตรวจสอบ โดยมีประชาชนหรือองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการมุ่งเน้นการผลิตแรงงานให้เป็นมืออาชีพและสนองต่อความต้องการของภาครัฐและภาคเอกชน

บทความนี้มุ่งแสดงผลการศึกษารวบรวมที่เกี่ยข้องได้แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 แนวคิดพื้นฐาน ความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและรูปแบบของหลักธรรมาภิบาล : การบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตแรงงานมืออาชีพในระบบอาชีวศึกษาความเป็นมา วิวัฒนาการ และแนวคิดหลักธรรมาภิบาล

แม้แนวคิดหลักธรรมาภิบาลจะมีการกล่าวถึงอย่างจริงจังในประเทศไทยหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจการเงินในประเทศไทยและในทวีปเอเชียเมื่อปี 1997 โดยการกล่าวอ้างขององค์การระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ซึ่งทั้งสององค์กรดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการผลักดันวาระของธรรมาภิบาลให้เป็นวาระของโลกในประเด็นที่ว่า เหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดวิกฤติการณ์การเงินในทวีปเอเชียนั้น ก็เพราะประเทศในแถบทวีปเอเชียไร้ซึ่งธรรมาภิบาล ด้วยเหตุนี้ ทั้งธนาคารโลกและ IMF จึงได้เสนอแนวทาง “ธรรมาภิบาลระดับโลก” (Global Governance) ที่พยายามผลักดันให้ประเทศในแถบทวีปเอเชียและประเทศอื่น ๆ พยายามเดินตามกรอบของธรรมาภิบาล ธนาคารโลกดูเหมือนจะเป็นองค์กรโลกบาลที่เชื่อมั่นดังกล่าวอย่างจริงจัง เพราะก่อนหน้านี้วิกฤติการณ์ทางการเงินในปี 1997 นั้น ธนาคารโลกก็ได้เผยแพร่เอกสารจำนวนไม่น้อย ชี้ให้เห็นถึง “ธรรมาภิบาลกับการพัฒนา” (World Bank, 1992)

ปี 1989 ธนาคารโลกนำคำว่า “Governance” และคำว่า “ธรรมาภิบาล (Good Governance)” มาใช้อย่างเป็นทางการ โดยธนาคารโลกให้ความหมาย Governance หมายถึง “...the exercise of political power to manage a nation's affairs” (World Bank, 1989) หลังจากนั้นคำนี้ก็เริ่มมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นเรื่อย ๆ ในความเป็นจริง ขณะที่ธนาคารโลกเริ่มเผยแพร่แนวความคิดนี้ คำว่า Governance เป็นศัพท์ที่สำคัญที่ธนาคารโลกให้ความหมายทั่วไปว่า หมายถึง “the manner in which power is exercised

in the management of a country's economics and social resources for development" (World Bank, 1992 : 1) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า เป็นการนิยามตามคำศัพท์ที่กว้างขวางมากกว่า หมายถึง การใช้อำนาจในการจัดการกับทรัพยากรของประเทศเพื่อการพัฒนา หลังจากนั้นธรรมาภิบาลก็เริ่มมีบทบาทในแง่ของโลกาภิวัตน์ ทั้งนี้เพราะทั้งธนาคารโลกและ IMF ต่างเชื่อว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะทำได้เลย ถ้าประเทศนั้น ๆ ปราศจากธรรมาภิบาล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง มีการผูกโยงคำว่า "การพัฒนา" ให้ควบคู่กับธรรมาภิบาล นั่นคือ การกำหนดกลไกอำนาจของรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งแง่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนาโดยธนาคารโลกได้เน้นถึงความหมายกว้าง ๆ 3 ลักษณะ คือ 1)โครงสร้างและรูปแบบของระบอบทางการเมือง 2) กระบวนการและขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในทางการเมืองใช้เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ และ 3)ความสามารถของผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศในการวางแผนเพื่อกำหนดนโยบาย การแปลงแผนและนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารประเทศ (อรพินท์ สพอชชัย, 2541)

ลักษณะของธรรมาภิบาลที่ธนาคารโลกสร้างเป็นธรรมาภิบาลระดับโลก (Global Level) เพื่อให้หน่วยงานและเครือข่ายในองค์การผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินตามแนวทางธรรมาภิบาล ซึ่งลักษณะองค์ประกอบที่กว้างขวางนี้มีได้ชี้ชัดว่า ประเทศนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองแบบใดแบบหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง แม้ว่าอาจมีการแปลความหมายแบบแอบแฝงถึงระบบการเมืองนั้นว่า น่าจะหมายถึงระบอบประชาธิปไตย (Democratic Good Governance) ก็ตาม (Leftwich, 1993 ; 1994) ในเบื้องต้นของการใช้คำนี้ยังมีความไม่ลงรอยขององค์การระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากอิทธิพลของธนาคารโลกที่มีอยู่อย่างมาก ในไม่ช้าธรรมาภิบาลจึงเป็นคำที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย แต่จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ธรรมาภิบาลที่ใช้กันแพร่หลายตั้งแต่ปี 1989 นั้น มีนัยแอบแฝงว่าเป็นธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยในความหมายของชาติตะวันตก ซึ่ง Leftwich (1993 ; 1994) อธิบายว่า หมายถึง ระบบการเมืองที่อิงกับแบบจำลองของรัฐที่เน้นประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democratic Polity) ซึ่งมีหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนและสิทธิของประชาชนผนวกกับการบริหารราชการที่มีความเข้มแข็งปราศจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง และมีระบบการบริหารที่มีความรับผิดชอบ (Accountable)

ความสำคัญของธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล เป็นระบบการบริหารที่เน้นเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน จึงมีความสำคัญ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อองค์กรชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติ รวมทั้งการเมืองในทุกระดับด้วย หน่วยงานและนักวิชาการต่างๆ ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของธรรมาภิบาล ไว้ดังต่อไปนี้

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคโล) (พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคโล) : 36) กล่าวว่า "หลักธรรมาภิบาล" เป็นหลักธรรม คือ หลักปฏิบัติใช้ประกอบการบริหารแบบบูรณาการทุกประเภทและทุกระดับของหัวหน้าฝ่ายบริหารที่ชื่อว่า Chief Executive Officer(CEO) ให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูง คือให้ได้ประสิทธิผลของงานและให้ได้รับความพึงพอใจของประชาชนทุกฝ่ายอีกทั้งไชยวัฒน์ คำชู ได้(ไชยวัฒน์ คำชู : 38) กล่าวถึงธรรมาภิบาลช่วยให้เราสามารถระบุลักษณะ และปรับปรุงพฤติกรรมต่างๆ ที่ถือว่าการจัดการบริหาร และการ

ปกครองที่ไม่มีคุณภาพได้อย่างทันที่เช่น 1) ความล้มเหลวในเรื่องส่วนตัว หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัว 2) ความล้มเหลวของการอบกฏหมายที่ขัดต่อหลักธรรมาภิบาล 3) มีการออกกฎหมาย หรือระเบียบมากเกินไป 4) การตัดสินใจที่ขาดความโปร่งใส 5) ขาดกฎกติกาการยาตรา และการดำเนินนโยบายปราศจากการพิจารณาที่ชัดเจน เป็นต้น ส่วนประพัฒน์ โพธิ์วิรุณ (ประพัฒน์ โพธิ์วิรุณ, 2544 : 1 – 5) กล่าวว่า ปัจจุบันแนวคิดธรรมาภิบาลเป็นที่ยอมรับและแพร่หลายมากขึ้น ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาหรือแม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้วก็ตาม ต่างมีความต้องการธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้หลักธรรมาภิบาลกลายเป็นมาตรฐานสากลที่บังคับถึงระดับการพัฒนาของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองหากสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นได้ย่อมหมายถึงการได้รับการยอมรับ และเชื่อถือระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 – 2554 : 25) ได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้รวม 5 ยุทธศาสตร์ ซึ่งธรรมาภิบาลอยู่ในยุทธศาสตร์ข้อที่ 5 คือ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน

จากที่ได้กล่าวมานี้ ย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ธรรมาภิบาล มีความสำคัญมีความจำเป็นและเป็นประโยชน์มากในการบริหารจัดการในทุกองค์กร ให้ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง ที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบได้ เป็นวิธีการป้องกันไว้ก่อนด้วย นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยให้การบริหารเป็นที่ยอมรับของประชาชน และเป็นการลดทุจริต ความขัดแย้ง และลดหรือแก้ปัญหาที่เรื้อรังขององค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาลที่หน่วยงานราชการ องค์กร หรือบุคคลต่างๆ เสนอดังกล่าวมาข้างต้นถึงแม้จะมีบางประเด็นแตกต่างกันไปบ้าง แต่โดยภาพรวมมีความคล้ายกันเป็นส่วนใหญ่และอยู่ในกรอบของธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 อันประกอบด้วยหลัก 6 ประการ ดังนี้

หลักนิติธรรม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2557) กล่าวถึง หลักนิติธรรมว่า การปกครองจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรม และถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่าง ๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ส่วนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2543 : 22) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ มีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดี ได้มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป การดำเนินการของกระบวนการยุติธรรม เป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชนจากนั้นวนิดา แสงสารพันธ์ (วนิดา แสงสารพันธ์, 2544 : 39-43) กล่าวว่า การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาลต้องมีกฎเกณฑ์เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ของทุกภาคส่วนในสังคม ซึ่งกฎเกณฑ์นี้อาจหมายถึงรัฐธรรมนูญกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น กฎเกณฑ์ทางธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และศีลธรรมด้วย

สรุปได้ว่า ในการประยุกต์ใช้หลักนิติธรรมกับการบริหารสถานศึกษานั้นเป็นหลักการในการใช้กฎเกณฑ์เป็นบรรทัดฐานในการปกครอง กฎเกณฑ์นี้อาจหมายถึงตัวบทกฎหมาย ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงในระดับต่างๆ โดยการใช้กฎเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีความยุติธรรม ชัดเจน ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และมีความชอบธรรม ได้รับการยอมรับและปฏิบัติตาม ด้วยกระบวนการยุติธรรมโปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยสันติสุขในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด

หลักคุณธรรม

หลักธรรมในทางพุทธศาสนา ที่เป็นหลักคุณธรรมสำหรับผู้ปฏิบัติให้ถึงความสุขความเจริญแก่ตนเอง และสังคมตลอดทั้งหน่วยงาน สถาบัน และประเทศชาตินั้นมีมากมาย ซึ่งจะนำมากล่าวโดยพอสมควร มีดังนี้

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2542 : 18) กล่าวว่า คุณธรรม คือ คุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ตั้งงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ เช่น ความรัก ความเมตตา ความสงสารอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความยินดี ความวางตัวเป็นกลาง ความมีน้ำใจ เสียสละ ความกตัญญูทวาทิต ความละเอียดและกลัวบาป ความเคารพบนอบ และความสุภาพอ่อนโยน อย่างไรก็ตามทองอินทร์ วงศ์โสธร (ทองอินทร์ วงศ์โสธร, 2542 : 5) กล่าวว่า คุณธรรม คือ หลักแห่งความดีงามที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ หลักธรรมที่ควบคุมกับคุณธรรมคือ จริยธรรม คือ ข้อที่เป็นหลักแห่งการประพฤติปฏิบัติระหว่างบุคคล คุณธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร ผู้ที่ขาดคุณธรรมย่อมเป็นเหตุผลของความเสื่อม บุคคลในหน่วยงานมักจะแตกแยก ขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานลดลง พร้อมทั้งเสนอแนะให้ผู้บริหารการศึกษายึดถือหลักคุณธรรมตามแนวคิดของศาสนา ปรัชญาและแนวคิดดั้งเดิมของผู้บริหารไทย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: 6) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในหลักคุณธรรมว่า จะต้องยึดมั่นในความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติที่เป็นตัวอย่างของสังคม มีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และประกอบอาชีพที่สุจริต

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารสถานศึกษาเป็นการใช้อำนาจที่ชอบธรรมถูกต้อง ดีงาม ของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณภาพ ซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย สามารถประกอบอาชีพที่สุจริต รู้จักพึ่งพาอาศัยกัน สุภาพอ่อนโยน และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างสันติสุข

หลักความโปร่งใส

สมาน รังสียกฤษฎ์ (สมาน รังสียกฤษฎ์, 2543 : 10) กล่าวว่า ความสุจริตและโปร่งใส การบริหารราชการที่มีความสุจริตและโปร่งใส รวมถึงการมีระเบียบและการดำเนินงานที่เปิดเผย ตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี เป็นธรรม ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง การที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล หรือประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบ และติดตามผลได้ รวมทั้งเกษม วัฒนชัย (เกษม วัฒนชัย, 2543 : 4) กล่าวถึง หลักความโปร่งใส ในการออกแบบระบบและกระบวนการบริหารทุกขั้นตอนจะต้องยึดหลักความโปร่งใส อธิบายได้ด้วยเหตุผล และมีหลักฐานกำกับและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 10) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในหลักความโปร่งใสว่า ในการทำงานทุกขั้นตอนต้องยึดหลักโปร่งใส เพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการปรับปรุงกลไกการทำงาน

ร่วมกันให้สามารถตรวจสอบ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย สร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักความโปร่งใสในการบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการทำงานที่มี กฎเกณฑ์และกติกาต่างๆ เพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหาร ครู อาจารย์ และนักเรียน โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาของบุคคลในสถานศึกษา และมีความโปร่งใสให้ครู อาจารย์ และนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้อง

หลักการมีส่วนร่วม

วันชัย วัฒนศัพท์ (วันชัย วัฒนศัพท์, 2543 : 28) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น กระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะได้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น และได้รับการสนับสนุนจาก สาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชน และให้ สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหา ทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน อย่างไรก็ตามเฉลิม เกิดโมลี (เฉลิม เกิดโมลี, 2543 : 3) กล่าวว่า หลักการมี ส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้ใช้คุณสมบัติส่วนตัวในด้านความรู้ ความสามารถ และทรัพยากรที่มีอยู่เข้าไปร่วมคิดตัดสินใจขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมหนึ่งๆ ด้วยตนเองหรือองค์กรที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และเสมอภาค และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2547) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในหลักการมีส่วนร่วมว่า จะต้องมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมและเสนอ ความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญในการบริหารบ้านเมืองและจัดการการศึกษา

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ของกัน และกัน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นประชาชน สถานประกอบการได้ร่วมรับรู้ ร่วมแสดง ความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติหรือตัดสินใจตลอดจนร่วมสนับสนุน ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติสิ่งที่ตนร่วม ตัดสินใจ เพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินงานไปสู่วัตถุประสงค์เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักความรับผิดชอบ

วิระ ไชยธรรม (วิระ ไชยธรรม, 2542 : 10) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ ตามระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง ความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 9 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9, 2545 – 2549 : 32) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ คือ ความตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการ แก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง ความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำ ของตน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในหลักความ

รับผิดชอบว่าจะต้องมีความตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนและผู้อื่น สำนักและรับผิดชอบในการตัดสินใจที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ใส่ใจ และกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และมีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเองตามบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา คือผู้บริหารจะต้องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การใส่ใจในปัญหาและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีจิตใจที่เสียสละเพื่อส่วนรวมและมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ การกระทำ และผลงานของตนเองที่ปรากฏรับผิดชอบต่อครู อาจารย์ นักเรียน รวมทั้งสังคมส่วนรวมด้วย

หลักความคุ้มค่า

สมาน รังสียกฤษฎ์ (สมาน รังสียกฤษฎ์, 2537) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลที่เกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลว่า เป็นการบริหารที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดกระบวนการทำงาน การจัดองค์กร การจัดสรรบุคคล และมีการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีการดำเนินการและการให้บริหารประชาชนที่ให้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจและกระตุ้นการพัฒนาของสังคมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ อีกทั้งเกษม วัฒนชัย (เกษม วัฒนชัย, 2543) เสนอหลักความคุ้มค่าดังนี้ 1) การทำกิจกรรมใด ต้องสร้างระบบคุณภาพมาตรฐานควบคู่กันไป ให้มีการกำหนดระดับมาตรฐานที่จะไปถึง กำหนดวิธีปฏิบัติและสร้างคู่มือปฏิบัติแล้ววัดผลประเมินผลเป็นระยะ 2) การบริหารจัดการทุกด้าน ต้องยึดหลักประหยัดและประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างมีค่าที่สุดและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในหลักความคุ้มค่าว่า สถานศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเยาวชน และประชาชนที่สถานศึกษารับผิดชอบ

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักความคุ้มค่าในสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยความประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษาและส่วนรวม ทำให้เกิดการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตแรงงานมีอาชีพในระบบอาชีวศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่างๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544 : 8)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญมากในการจัดการส่งเสริมช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่ผลักดันให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งได้สรุปแนวคิดและทฤษฎีไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552) ได้แบ่งการบริหารสถานศึกษาเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ประกอบด้วย งานบริหารงานทั่วไป งานบุคคล การเงิน งานการบัญชี งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ งานทะเบียน งานประชาสัมพันธ์ โดยมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากร (ปกรณัฎฐ อินทร์มงคล, 2550 : 20) ได้ให้ความหมายว่า 2) ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ประกอบด้วย งานวางแผนและงบประมาณ งานศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ งานความร่วมมืองานวิจัยพัฒนา นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ งานประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา งานส่งเสริมผลิตผล การค้า ประกอบธุรกิจ งานฟาร์มและโรงงาน (เฉพาะสถานศึกษาที่เปิดทำการสอน) (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552) 3) ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ประกอบด้วย งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา งานครูที่ปรึกษา งานปกครอง งานแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน งานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา งานโครงการพิเศษ และการบริการชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552) และ 4) ฝ่ายวิชาการ ประกอบด้วย แผนกวิชา งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานวิทยบริการและห้องสมุด งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี งานสื่อการเรียนการสอน

แนวบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดหลักพื้นฐานการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542 : 3 – 4)

หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษา (Good Governance) การกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมทางการศึกษา นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาฯ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ อาทิการสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันสมัย ทันโลก ผสมผสานกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย ทรัพยากร ในด้านต่างๆ อาทิ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ มีผลทำให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้น (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2542)

การผลิตแรงงานฝีมือ : การศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตบุคลากรและแรงงานฝีมือที่สำคัญของประเทศภาคธุรกิจ โดยเฉพาะภาคการผลิตต้องการแรงงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขึ้นไป ร้อยละ 36.2 อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ต้องการแรงงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มากที่สุด ส่วนภาคบริการและอื่นๆ ต้องการแรงงานระดับปริญญาตรีมากที่สุด (กรวิทย์ และสิริธร, 2555)

จากผลการศึกษาของโครงการความเชื่อมโยงในภูมิภาคแม่น้ำโขงผ่านการศึกษาและการฝึกอบรม (COMET) พบว่า การศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาแตกต่างจากการศึกษาในโรงเรียนสายสามัญ คือ หลักสูตรที่เปิดสอนจะจำแนกตามสาขาวิชาชีพ การเรียนการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจะเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชา ดังนั้นนักเรียนที่จบการศึกษาจะมีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญตามสาขาที่เรียน ส่วนการเรียนการสอนในสายสามัญจะเน้นความรู้เชิงวิชาการเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นนักเรียนที่จบการศึกษาจะยังไม่มีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ

แรงงานและทักษะที่ต้องการ: มุมมองจากสถานประกอบการ

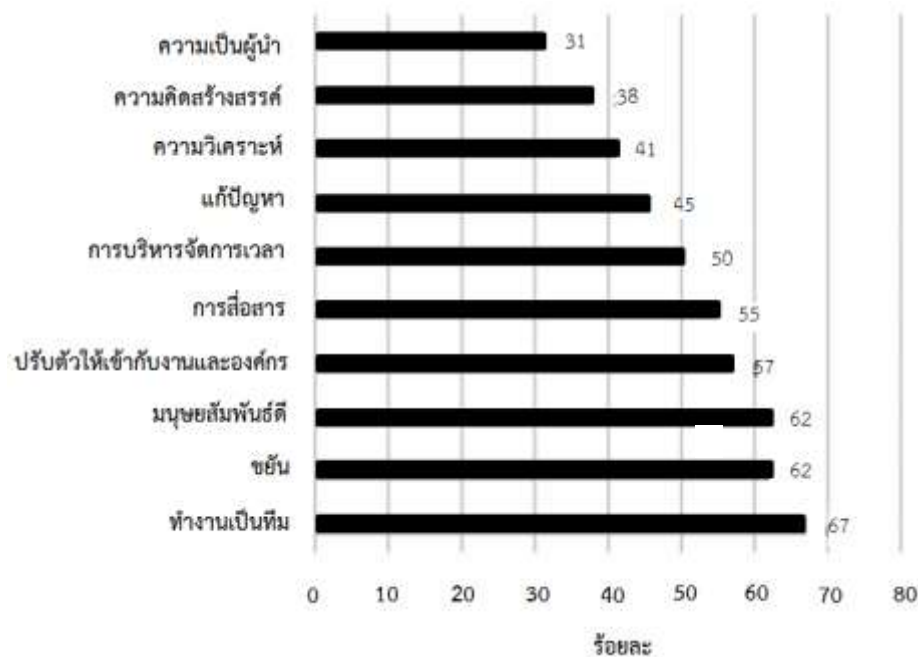
จากการสำรวจผู้ประกอบการทั้งหมด 41 รายในกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 3 ประเภท พบว่า เกือบทั้งหมดต้องการรับสมัครพนักงานเพิ่ม ด้วยเหตุผลเพื่อทดแทนพนักงานเดิมหรือพนักงานที่ลาออก หรือการเจริญเติบโต/หรือการขยายกิจการขององค์กรหรือธุรกิจตามลำดับ ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ามากกว่าครึ่งของผู้ประกอบการต้องการจ้างงานผู้ที่มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เพื่อทำงานในสาขาวิชาชีพเฉพาะตามลักษณะงานของสถานประกอบการ และผู้ประกอบการประมาณร้อยละ 29 ต้องการผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือกล่าวได้ว่าวุฒิการศึกษาขั้นต่ำระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือสูงกว่าเพียงพอในการสมัครงานของสถานประกอบการมากกว่าร้อยละ 70 วุฒิ ซึ่งการศึกษาระดับปริญญาตรีจำเป็นสำหรับงานด้านบริหารจัดการและฝ่ายสนับสนุน/สำนักงาน ทั้งนี้จำนวนตำแหน่งงานด้านนี้น้อยกว่างานทางเทคนิคที่ต้องการความรู้ความสามารถเฉพาะด้านถึงเกือบ 10 เท่าตัว

ตารางที่ 1 แสดงความต้องการแรงงานวิชาชีพเฉพาะจำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	ร้อยละ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	57.1
ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือสูงกว่า	14.3
ปริญญาตรี	28.6
รวม	100.0

ที่มา: โครงการเชื่อมโยงในภูมิภาคแม่น้ำโขงผ่านการศึกษาและการฝึกอบรม (Connecting the Mekhong through Education and Training: COMET)

ข้อมูลจากการสำรวจสถานประกอบการชี้ให้เห็นปัญหา 3 อันดับแรกในการทำงานคือ การที่พนักงานขาดทักษะในการทำงานเป็นทีม และทักษะด้านการสื่อสารและภาษา นอกจากนี้ สถานประกอบการแต่ละประเภทยังมีความต้องการพนักงานที่มีทักษะเฉพาะเจาะจง เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ต้องการพนักงานที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของชิ้นส่วนต่างๆ ของเครื่องยนต์ อุตสาหกรรมอาหารต้องการผู้ที่มีความรู้ด้านมาตรฐานสากลของคุณภาพอาหาร และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องการผู้ให้บริการ และอุตสาหกรรมต่างๆ ยังคาดหวังที่จะได้พนักงานที่มีสมรรถนะอื่นๆ ตามภาพที่ 1 นอกจากนี้ ความมีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ และอดทนยังเป็นสิ่งที่นายจ้างต้องการจากพนักงานอีกด้วย

ภาพที่ 1 แสดงลำดับสมรรถนะของแรงงานที่ผู้ประกอบการต้องการ

จากการทบทวนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและรูปแบบข้อเสนอของหลักสูตรมาภิบาล : การบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตแรงงานมีอาชีพในระบบอาชีวศึกษา โดยการนำหลักสูตรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคล หลักการดังกล่าว ได้แก่ หลักนิติธรรมหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักสูตรมาภิบาล อาจบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดที่นำไปใช้ในการวิจัยในอนาคต ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดหลักสูตรมาภิบาล : การบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตแรงงานมีอาชีพในระบบอาชีวศึกษาที่มา : ปรับจากกลุ่มวิจัยพัฒนากฎหมายคดีความและนิติการ, 2546

จะได้แรงงานมืออาชีพมาจากการมีธรรมาภิบาลในเรื่อง การคิดวิเคราะห์, การแก้ปัญหา, การบริหารจัดการเวลา, การสื่อสาร, การปรับตัวให้เข้ากับงานและองค์กร, การมีมนุษยสัมพันธ์ดี, ขยัน, และการทำงานเป็นทีม

บทสรุป

หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักที่ใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งมีความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนที่มีหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม จากหลักการดังกล่าวผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตแรงงานมืออาชีพ เพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะให้การบริการนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้ โดยทั่วไปสถานศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาจะแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา และฝ่ายวิชาการ ซึ่งปัจจุบันจะผลิตแรงงาน เพื่อรับใช้สังคมและสถานประกอบการ ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.), ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรีสายปฏิบัติการ เป็นหลักสูตรต่อเนื่องโดยรับจากผู้จบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มาศึกษาต่อ 2 ปี แล้วได้รับวุฒิปริญญาตรีสายปฏิบัติการ

นอกจากนี้ยังผลิตนักศึกษาหลักสูตรระยะสั้นออกมาสนองความต้องการของตลาดแรงงานให้ยุคปัจจุบันอีกด้วย แรงงานมืออาชีพที่สถานประกอบการมีความต้องการนั้นจะต้องมีความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาบริหารจัดการเวลาได้อย่างเหมาะสม ต้องสื่อสารกับผู้อื่นได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ปรับตัวเข้ากับงานและองค์กร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ขยัน อดทน และสามารถทำงานเป็นทีมได้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรวิทย์ ต้นศรี และสิริธร จารุญญลักษณ์. (2555). **ความไม่สมดุลของตลาดแรงงานไทย นโยบายการขาด**

แคลนแรงงาน. ขอนแก่น: ส่วนเศรษฐกิจภาค ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2557). **การพัฒนาประชาคมเมืองเพื่อความเป็นเมืองที่น่าอยู่.** รัฐสภาสาร.

เกษม วัฒนชัย. (2543). **สถาบันที่เข้มแข็งมั่นคง.** วารสาร มจร. วิชาการ. ปีที่ 43 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – ธันวาคม 2543

กลุ่มวิจัยพัฒนากฎหมายคดีความและนิติการ. (2546). **คู่มือส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล.**

สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2559, จาก <http://kormor.obec.go.th/arti/arti002.pdf>

เฉลิม เกิดโมลี. (2543). **แนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย, เอกสารประกอบการเสวนาวิพากษ์ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน.** (17 พฤศจิกายน 2543) : 3.

ไชยวัฒน์ คำชู.(2545). **ธรรมาภิบาล.** กรุงเทพมหานคร : น้าฝน.

- ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์. (2538). เศรษฐศาสตร์แรงงานและแรงงานสัมพันธ์. ในเอกสารการสอน
ทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2542). คุณธรรมและจรรยาวิชาชีพของผู้บริหารการศึกษา. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปกรณ์ฤกษ์ อินทร์มงคล. (2550). ความพร้อมของข้าราชการครูที่มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษนนทบุรี เขต 1.
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ประพัฒน์ โพธิ์วรรณ. (2544). หลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา.
นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ,
พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2542). พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม, กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา
พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). (2549). หลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองพุทธศาสนา
ศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- วนิดา แสงสารพันธ์. (2544). การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล , วารสารนักบริหาร. ปีที่ 44 ฉบับที่ 2
กันยายน 2544
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2543). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน, กรุงเทพมหานคร :
ศูนย์สันติวิธีเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย, 2543
- วีระ ไชยธรรม. (2542). หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน
- สมาน รังสิโยภักดิ์. (2543). การบริหารราชการไทย : อดีต ปัจจุบัน และอนาคต, กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ
สมาน รังสิโยภักดิ์. (2537). การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่
สธ ๐๔๐๐๙/3344 เรื่องวินัยข้าราชการครู, (ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2549) : 3.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2543). การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good
Governance), กรุงเทพมหานคร : สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. 2550 – 2554. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ ๙ พ.ศ. 2545 – 2549. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**

พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : พรินทวาทกราฟฟิค.

สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา. (2543). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์

คุรุสภา ลาดพร้าว

สุภาพร พิศาลบุตร. (2544). **จริยธรรมทางธุรกิจ.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : วี. เจ. พรินติ้ง.

อรพินท์ สฟโชคชัย. (2541). **สังคมเสถียรภาพและกลไกประชาธิปไตยที่ดี (good governance).**

กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

ภาษาต่างประเทศ

Agere, Sam. 2000. **Promoting Good Governance: Principle, Practices and Perspective.**

London : Commonwealth Secretariat.

Commonwealth. (1994). **Association of Public Administration and Management (CAPAM)**

Proceeding of Inaugural Conference, Commonwealth Seretariat

Harley, B. , Hyman, J. and Thompson, P. 2005. **Participation and democracy at work : Essaysa**

in hooour of Havie Ramsay. New York : Paalgrave Macmillan.

Leftwich, A. **“Governance, Democracy and Development in the Third World.”** Third World Quarterly 14,3 (1993) : 605-624.

_____. **Governance, the State and the Politics of Development.** Development and Change 25 (April 1994) : 636-386.

Liwit, G.H. and Stringer, R.A. 1968. **Motivation and Organizational Climate.** Boston : President and Fellow of Harvard College.

Mile, B.M. 1973. **Planned change and organization health: Fingure and ground.** In Educational and behavioral science : A system perspective. M.M. Milstein and J. A Belasco (Eds).

Organ, D.W. Podsakoff, P.M., and MacKencie, S.B. 2006. **Organization citizenhip behavior: It’s nature, antecedent, and consequences.** Thousand Oaks, C.A. : Sage.

Swansburg, R.C. (1996). **Management and leadership for nurse manager (2th ed.).** Bonton: Jones and Bartlett.

Upenieks, V. (2002). **What constitutes successful nurse leadership? A qualitative approach using Kanter’s theory oforganizational behavior.** Journal of Nursing Administration, 32, 622-632

World Bank. 1992. **Governance and Development.** Washington D.C. : The World Bank.

_____. (1989). **Sub-Sahara Africa : From Crisis to Sustainable Growth.** Washington DC: The Word Bank.